

Charlie i la fàbrica de xocolata

Tim Burton

Charlie i la fàbrica de xocolata

Tim Burton

Material elaborat per:

DRAC MÀGIC

GUIA DIDÀCTICA -CICLE SUPERIOR

Els valors de la pel·lícula

Charlie i la fàbrica de xocolata és una adaptació cinematogràfica de l'extraordinària novel·la homònima de Roald Dahl. Prenent l'esperit de l'obra original, Tim Burton posa la fantasia a disposició de la crítica social i proposa un film que fuig del realisme, de la versemblança i de la coherència formal però sense falsejar el missatge final. L'originalitat i la càrrega significativa de la posada en escena sorgeix també de l'ús de referents coneguts per tothom, reformulats i deformats per accentuar-ne els valors crítics, a banda de comptar amb una magnífica banda sonora i una escenografia impressionant.

Seguint l'estructura del conte moral, la narració posa a prova els i les protagonistes i es constitueix com una al·legoria sobre els processos d'aprenentatge, i les proves i els dilemes morals que qualsevol individu ha d'afrontar al llarg de la vida. L'atzar proporciona a cinc afortunats i afortunades una visita a un espai tan emblemàtic i sorprenent pels infants com la fàbrica de caramels i xocolatines del Sr. Wonka. Però el que hauria de ser una celebració col·lectiva, una il·lusió acomplerta, es converteix, per a molts convidats i convidades, en la possibilitat de comportar-se de forma irrespectuosa i grollera. La majoria, tant els pares com els fills, associen la llibertat i la diversió amb el consum desafortat i la desobediència reiterada. En canvi, el personatge de Charlie representa l'entusiasme en l'exploració de l'imaginari i de la percepció d'altres mons, i els valors en positiu associats a la infantesa: confiança,

il·lusió, perspicàcia, generositat, ànsia de coneixement, etc.

Des de l'extravagància i l'esperpent en la posada en forma, les obres literàries i cinematogràfiques de Roald Dahl i de Tim Burton contenen un rerefons ètic que evidencia una profunda sensibilitat i estima per l'univers dels infants. Amb un fort sentit crític envers la responsabilitat de la societat en l'educació dels nens i les nenes, *Charlie i la fàbrica de xocolata* denuncia fins a quin punt la influència dels adults pot arribar a anihilar l'esperit transgressor i imaginatiu que ambdós creadors atorguen a la infantesa. En un context de fantasia i de ficció, la monstruositat i la caricatura dels seus personatges i l'obscuritat de les seves històries no ens poden repel·lir, ben al contrari, són la forma poètica de destapar els veritables defectes de la societat contemporània.

1

Quins drets es treballen?

Declaració dels Drets dels Infants

La Declaració dels Drets dels Infants va ser adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1959. El text recull un preàmbul que estableix les consideracions prèvies en relació al infants i deu principis que proclamen els seus drets. El 1989 les Nacions Unides van aprovar la Convenció sobre els Drets dels Infants, que refereix els principis de la Declaració i recull els articles que disposen de quina manera es poden i s'han de protegir els drets de tots els infants. Aquest text és de caràcter vinculant per als estats que l'han signada.

Principi 6:

L'infant, per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, **necessita amor i comprensió**. Sempre que sigui possible, haurà de créixer a l'empara i sota la responsabilitat dels seus pares i mare i, en qualsevol cas, en un ambient d'afecte i de seguretat moral i material.

Article 12:

L'infant té dret, així que tingui un judici propi, a **expressar la seva opinió** en tot allò que l'afecta i a veure com aquesta opinió és atesa.

El dret a opinar

Una de les claus interpretatives de la pel·lícula de *Charlie i la fàbrica de xocolata* és la peculiar lectura que es pot establir amb l'article 12 de la Declaració dels Drets dels Infants, que advoca els drets dels nens i les nenes "a expressar la seva opinió en tot allò que els afecta i veure com aquesta opinió és atesa". Arreu del món, milers d'infants pateixen les conseqüències de la invisibilització de la seva realitat quotidiana i de les dificultats de tenir garantides les necessitats més fonamentals. Aquesta és la realitat de Charlie i de la seva família, que han d'afrontar una vida molt precària en l'àmbit material, però plena d'afecte, de comprensió i de seguretat moral. Gràcies a l'educació rebuda a casa, Charlie ha après a assumir una vida responsable en societat i sap que pot expressar la seva opinió perquè n'assumeix les conseqüències. Aquesta no és pas l'actitud de la resta de nens i nenes que entren a la fàbrica, als quals els manca l'educació en valors i es comporten com criatures sobreprotegides i egoistes. És a dir, de la mateixa manera que els infants assumeixen que manifestar les seves opinions o poder jugar lliurement són drets que ningú els pot arrabassar, han d'assumir que l'exercici d'aquests drets també comporta uns deures i unes responsabilitats. El caprici de Veruca, l'egoisme de Mike, la voracitat d'Augustus i el *passotisme* de Violet són exemples de la consecució abusiva d'un dret, i il·lustra com tots ells i elles són, en realitat, víctimes d'un model social que aposta pel consum individualista com a forma de vida, sense tenir en compte el desenvolupament òptim de valors com la solidaritat, el compromís o l'afecte.

A l'hora d'exposar als més menuts un relat que qüestiona alguns dels valors predominants de la societat de consum, res no funciona millor que el factor simbòlic de la caricatura i de la ridiculització. La monstrositat es troba dins d'un univers eclèctic i apassionant, poblat per personatges irreverents, i amb una posada en escena espectacular... Aquest

és l'espai de llibertat de la fàbrica de xocolatines, que posarà a prova les normes socials segons les quals cadascú ha estat educat. La Veruca, el Mike, l'Augustus, la Violet i el mateix Willy Wonka són éssers paradigmàtics, excessius i exagerats, que associem a determinats models o actituds: des de la dilapidació capritxosa, la prepotència i la golafre ria fins a la competitivitat o la inadaptació. En Charlie, en canvi, manté intacta l'essència de la il·lusió pel descobriment i es comporta com el convidat més educat. Se sent el nen més afortunat del món perquè veu acomplert el seu somni de visitar la fàbrica, però és conscient del caràcter efímer de l'espectacle que està presenciant i, com un espectador davant de l'escenari, sap gaudir de la representació adoptant una actitud participativa i assenyada. En Charlie té molt clar que la seva idea de felicitat no és posseir cap bé material, sinó compartir el poc que té amb la seva família; per exemple quan diu «els dolços no han de ser pas lògics, per això són dolços». Per això renuncia inicialment a l'ofertament del Sr. Wonka, perquè significaria separar-se del que més estima: viure amb els seus pares i els seus avis. La seva tenacitat i la relació amb la seva família seran un exemple a imitar pel mateix Willy Wonka.

Per parlar-ne a l'aula

- El principi 6è de la Convenció de Drets dels Infants comença de la següent manera: «L'infant, per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, necessita amor i comprensió». Creieu que els protagonistes de la pel·lícula tenen tot l'amor que un infant necessita? Què els falta o els sobra? Acceptaríeu la proposta del Sr. Wonka de dirigir una fàbrica si això suposés separar-vos d'aquells que més estimeu? Per què el Sr. Wonka no entén la decisió de Charlie? Quin record té de la seva infantesa?
- Quan Charlie proposa a la seva família vendre el bitllet daurat, el seu avi li diu: «N'hi ha per tot a rreu de diners i n'imprimeixen cada dia. Però, d'aquests bitllets, només n'hi ha cinc d'iguals a tot el món, i, a sobre, no n'hi haurà més. Series un beneït si canviessis això per una cosa tan vulgar

com els diners». Què vol dir? Comenteu a classe la diferència entre el valor d'una cosa i el seu preu.

- Els personatges del film estan construïts per representar valors socials a través del seu vestuari, la forma de parlar, les actituds, etc. Establiu un debat al voltant de les següents qüestions: Escolliu la roba que porteu? Per què? Us sembla que la vostra estètica diu alguna cosa de vosaltres mateixos? Creieu que massa sovint som jutjats segons l'aparença? En relació a aquest últim punt, què en penseu, de l'aspecte de Willy Wonka?

Proposta d'activitats

- Recomanem la lectura del llibre:
DAHL, Roald. *Charlie i la fàbrica de xocolata*.
Barcelona: RBA La Magrana, L'Esparver, 2001.
- Tot és possible a la fàbrica de Willy Wonka! Hi ha els "Xucla, xucla, no paris" (per a infants amb poca setmanada), el "Toffe capilar" (per fer créixer el cabell), el gelat que no es desfà mai o el xiclet que alimenta. En grups de cinc, inventeu-vos una llaminadura revolucionària: expliqueu-ne les característiques i dibuixeu-la.

Charlie i la fàbrica de xocolata

Material elaborat per:

DRAC MÀGIC

PROGRAMA DE MÀ - CICLE SUPERIOR

Sinopsi

Fa més de quinze anys que la fàbrica de xocolatines i caramels de Willy Wonka funciona sense que cap ciutadà hi hagi tornat a entrar. A la mateixa ciutat, en Charlie, un nen que viu feliç amb els seus pares i els seus avis en situació de força estretor, somia a entrar algun dia a la fàbrica de xocolata. Les possibilitats d'aconseguir-ho augmenten quan el Sr. Wonka anuncia que hi ha cinc bitllets daurats dins de cinc xocolatines repartides arreu del món. Aquells nens o nenes que trobin els preuats salconduits podran visitar la seva insòlita factoria.

Títol original: *Charlie and the chocolate factory*

Direcció: Tim Burton

Guió: John August

Música: Danny Elfman

Producció: EUA/Gran Bretanya, 2005

Durada: 115 minuts

- Sabies que, fins que feu 18 anys, els infants d'arreu del món tenien uns drets especials que estan recollits a la Declaració de Drets dels Infants? Per exemple, sabies que teniu dret a expressar la vostra opinió i que aquesta sigui atesa? A partir de l'explicació que us han fet abans de la pel·lícula, i del que heu vist, quins altres drets creus que ens ensenya *Charlie i la fàbrica de xocolata*?

.....

.....

.....

- La Veruca vol un esquiroi pelanous, però el Sr. Wonka li comunica que no estan en venda. Quina és la reacció de la Veruca? Ella pot disposar de molts diners per comprar els seus capricis, però creus que és més feliç que en Charlie? Creus que hi ha coses que no es poden comprar?

.....

.....

.....

- Com que compta amb pocs recursos, el Charlie construeix la maqueta de la fàbrica de xocolata reciclant taps de pasta de dents. Per què no l'imitem i construïm algun objecte reutilitzant materials desusats com una ouera, un CD, bolígrafs gastats, etc.?